

МӘНИМ ИЛК
КИТАБЛАРЫМ

АББАС СӘҲҲӘТ

ШЕ'РЛӘР

КӘНЧЛИК · 1968

МƏНИМ ИЛК КИТАБЛАРЫМ

АББАС СƏҺНƏТ

Аз
с 50

ШЕ'РЛƏР

М. Ф. Ахундов адына
Азәрбајчан Республика
КИТАБХАНАСЫ

КӨНЧЛИК
БАКЫ . 1968

Ref-111173

ЈАЈ СӘҺӘРИ

Од тутуб гырмызы атәшлә јенә јанды үфүг,
Шәфәгин гырмызы рәнкилә ишыгланды үфүг.
Бир гәдәр чајдан узаг, од галамыш дагда чобан,
Ојадыр өз сүрүсүн отлаја јајлагда чобан.
Јумушаг көј чәмәнин үстә дүшүб шеш кечәдән,
Исти јохдур, һәлә вар бир балача мей кечәдән.
Ағ думанлар учалыр көј үзүнә дағлардан,
Чох сәриндир һавасы, кечмә бу јајлағлардан.
Күн чыхыр, көјдә булуд гырмызы рәнкә бојаныр.
Кәндлиләр чох јорулуб, ујгудан инди ојаныр.
Пәјәдән мал-гараны бә'зи чыхардыр гыраға,
Бә'зи сәһрајә кедир ишләмәјә, бә'зи баға.

1912

ЧҮЧЭЛЭР

Чүчэлэрим бирэр-бирэр,
Сују көрүб јавуг кэлэр.
Ичэр, кедэр ешэлэнэр.
Јејэр, ичэр чүчэлэрим,
Дојуб гачар чүчэлэрим.

Чүчэлэрим лүмэк-лүмэк,
Ганадлары көдэк-көдэк,
Јем ахтарар. тапар јемэк,
Јејэр, ичэр чүчэлэрим,
Дојуб гачар чүчэлэрим.

Кечэ дөнэндэ күндүзэ,
Чүчэлэрим кэзэ-кэзэ
Сәһэр һиндэн гачар дүзэ.
Јејэр, ичэр чүчэлэрим,
Дојуб гачар чүчэлэрим.

Чүчэлэрим бэзэклидир,
Бэзэклидир, дүзэклидир,
Сары, чил-чил, һэр рәнклидир.
Јејэр, ичэр чүчэлэрим,
Дојуб гачар чүчэлэрим.

1907

ГАРАНГУШ БАЛАЛАРЫ

Ај гушчуғазлар, нэ јарашыглысыныз.
Чан кими бәсләнмәјә лајыглысыз.
Нәдир о истәкли, о һејран бахыш,
Нә дадлы чик-чик, нә көзәл чырпыныш?
Бирдән учалды нијә чик-чикләриз,
Пәһ-пәһ, ачылмыш сары димдикләриз.
А бәхтәвәрләр, ананыз кәлдими?
Гонду јува үстүнә, динчәлдими?
Көрчәк ону сәсләнмәјә башладыз.
Чивилтиләрлә әчәб алгышладыз.
Јем кәтириб јохса сизә вермәјә?
Ја ки, кәлиб бир гуру диндирмәјә?

1907

ЈАЗ

О күн ки, фәсли-јаз олур,
Кечә, күндүз тараз олур.
Наванын артар истиси,
Даһа сојуглуг аз олур.
Әрир дағын, чөлүн гары,
Ахар дәрәләрә сары.
Курулту илә сел кәләр,
Салар сәдајә чајлары.
Гарангуш ол заман кәләр,
Јенә тикәр јувасыны,
Гонар јашыл ағачлара,
Охур көзәл навасыны.

1907

ГУШЛАР

Гушлар, гушлар, а гушлар!
Гарангушлар, а гушлар!
Чәһ-чәһ вурун бурада,
Каһ јердә, каһ јувада,
Гонун бу тәк будаға,
Чох кетмәјин узаға.
А гушларым, кетмәјин,
Мәни гәмкин етмәјин.
Гушлар, нечин кедирсиз?
Јохса ки, сејр едирсиз?
Гушлар учду, әкилди,
Вај, сәсләри кәсилди.
Бир сәс кәлир узагдан,
Мән динләрәм бајагдан.
Сөјләр ки, гыш јавугдур,
Сизин јерләр совугдур.
Вар истичә өлкәләр,
Гышда бизә хош кәләр.
Сәбр ејлә, гој јаз олсун,
Бир гар, јағыш аз олсун,
Совгат кәтирәр гушлар
Сизә көзәл маһнылар.

1908

АЈЫ ВӘ АРЫЛАР

Бир ајынын дүшдү жолу бир заман
Бал арысы кэндисинә* нақаһан.**
Лыхды јерә кэндини дәрһал ајы,
Та дағыдыб сонра јесин бал, ајы.
Ақаһ олан тәк арылар һалдан,
Олдулар ашифтә бу әһвалдан.
Ол ајыны дөјмәјә билиттифаг,
Ејләдиләр һәмлә һәрә бир сајаг.
Көрдү фәнадыр ишинин ахири,
Гачды о саат ајы ордан кери.

1909

* Пәтәк

** Бирдән, көзләнилмәдән

АЈЫ ВӘ ШИР

Әлбир олуб бир ајы бир шир илә,
Овладылар довшаны тәдбир илә.
Олмадылар разы ону бөлмәјә,
Чыхды иш ахыр өлүб-өлдүрмәјә.
Чејнәдиләр, дишләдиләр, диддиләр,
Бир-бирини ал гана гәрг етдиләр.
Өзләрини тагәтдән салдылар,
Һәр бири бир сәмтә дүшүб галдылар.
Түлкү узагдан көрүб ол һаләти,
Билди ки, јох һеч биринин тагәти.
Кәлди көтүрдү ову, етди фәрар*,
Һәсрәт илә бахды далынча булар.

1909

* Гачмаг, кизличә гачмаг.

ИЛК БАҢАР

Кәлди мартын доггузу,
Бајрам етдик новрузу.
Гар әриди, јох олду,
Чајларда су чох олду.
Дағлар, чөлләр дишәрди,
Новруз күлү көјәрди.
Кечә-күндүз тәнләшир,
Һава һәрдән чәнләшир.
Даға галхыр думанлар,
Тез-тез јағыр нејсанлар.*
Јүнкүл, сәрин меһ әсир,
Јағмуру** бирдән кәсир.
Араланыр булудлар,
Тәравәтләнир отлар.
Дүшүр күнүн зијасы,
Артыр јазын сәфасы.
Көј үзүндә бир гәшәнк
Таг көрүнүр једди рәнк.
Көзәл гөвсү-гүзеһләр,
Гәлбә верир фәрәһләр.
Гушлар өтүр чөлләрдә,
Өрдәк үзүр көлләрдә.

* Јаз јағышы.

** Јағыш

Әсир исти күләкләр,
Учур газлар, өрдәкләр.
Јарпагланыр ағачлар,
Јашылланыр јамачлар.
Сејрә чыхыр ушаглар,
Көј чәмәндә ојнаглар.

1912

КӨЧ

Сәһәр-сәһәр јаз чағы
Көчүр оба јайлаға,
Кәлинләрин балағы
Батыр лилә, батдаға.

Арвад, киши, оғлан, гыз
Көн чарыглы, башмаглы;
Кедир горуг-гајтагсыз
Кәлин, гызлар јашмаглы.

Гојун, гузу, ат, ешшәк
Салмыш чөлә галмагал;
Дәвә, маја, нәр, көшшәк
Лөкләјирләр далбадал.

Киши әлиндә чомаг
Сүрүр јүклү өкүзү.
Дәвә үстә бир ушаг
Чох охујур бу сөзү:

Ағ дәвә алчаг кедәр,
Голунда голчаг кедәр.
Ағ дәвәнин көзләри,
Јерә дәјәр дизләри.
Енди чаја јуһ-јуһ,
Ағча маја јуһ-јуһ.

1912

ИКИ УШАГ

Јолдашына бир ушаг
Деди: — Дур кәл ојнајаг.
Ојнамағын вахтыдыр,
Гызылкүлүн тахтыдыр.
Гызылкүлү әкәрләр,
Мисгал илә чәкәрләр.
Кедәк көрәк ушаглар
Багда нечә ојнаглар.
Јолдаш деди: — Гардашым,
Динмә, ағрыјыр башым.
Ачылса-күл, олса јаз,
Мәним көнлүм ачылмаз.
Мән дәрсими билмирәм,
Ојнамағы нејлирәм.
Буна деди о бирси:
— Бу күн гој галсын дәрси,
Инди һәлә кәл кедәк,
Багда кәзиб сејр едәк.
Ертә дурарсан сәһәр,
Дәрси едәрсән әзбәр.
Јолдашы верди чаваб:
— Данышма бәд-биһесаб,
Сүбһә бу күнкү иши
Гојмаз ағыллы киши.
Дәрсими һазырларам,
Сонра кедиб ојнарам.

1912

ТЭНБЭЛ

Чох јатма, дур, а тэнбэл,
Јатсан — олар иш энкэл.
Күн дағлара јайлды,
Нәр бир јатан ајылды.
Јар-јолдашын сәһәрләр
Тез мәктәбә кедәрләр.
Сән чәштәдәк* јатарсан,
Пал-палтарын атарсан.
Хејрү шәрин ган, оғлум,
Өз һалына јан, оғлум.
Бир азча һиммәт** ејлә,
Бир азча гејрәт ејлә.
Нәр ким диләр шад олсун,
Кетсин чалышган олсун.

* Күн чыханадәк

** Чәһд, гејрәт

БАҒЧА

Көјәрин, көј чәмәнләрим, көјәрин,
Сүнбүлүм, јасәмәнләрим, көјәрин.
Ачылын, ијли күлләрим, ачылын.
Аллы-әлванлы күлләрим, ачылын.
Јетишин мејвәчикләрим, јетишин.
Саралын, һејвачыгларым, јетишин.
Мәнә бир севкили гонаг кәләчәк.
Кәләчәк, билмирәм һачаг кәләчәк.
Кәләчәкдир бабам мәним јаныма,
Бахачаг аллы-күллү бостаныма,
Кәзәчәкдир гәдәм-гәдәм бағымы,
Көрәчәкдир үзүмлү чардағымы.
Дәрәчәк дадлы мејвәләр, јејәчәк.
Мәнә мин дәфә мәрһәба* дејәчәк:
— Машаллаһ, нә јахшы габилсән,
Бағчабанлыгда хејли камилсән.
Дарајыб, су вериб чалагламысан,
Шахтадан гышда ону сахламысан.

* Әһсэн, афәрин

ГАРЫ ВƏ ГУЛЛУГЧУЛАРЫ

Бир гарынын бир хорузу вар иди,
Һәр күн обашдандан о банлар иди.
Сүбһ чох ертə ојанарды гары,
Дурғузар иди һамы хидмəткары.
Инчијиб ахырда о гуллуғчулар,
Ол хорузу өлдүрүбән атдылар,
Та ки, кəсилсин сəси, асудəчə
Бəлкə дојунча јаталар һәр кечə.
Чүнки гары билди бу кејфијјəти,
Өзкə сајағ олду онун нијјəти;
Сонра кечə олмамыш икән јары,
Онлары бир-бир ојадарды гары.

1907

ИКИ ДАНА

Кетмишди бир чүт дана
Отламаға бир јана.
Нахырдан ајрылдылар,
Бир дәрэдə галдылар.
Ахшам оlanda, бири
Истəди дөнсүн кери.
Јолдашын дүмсүклəди,
Бу чүр она сөјлəди:
— Ај дана, дана, дур кедəк.
Гарныны долдур кедəк.
Јолдашы верди чаваб:
— Етмə, чаным, изтираб,
Тəлəсмə, чох ертəдир.
Ешитдикдə бу сөзү
Кəндə гајытды өзү.
О бирси орда јатды.
Гурд да кəлиб дағытды.
Јолдашы кəлди сəһэр,
Та ондан тутсун хəбэр.
Көрдү ки, о чан верир,
Рəһми кəлиб диндирир:
— Ај дана, дана, дартадыр,
— Диндирмə, дəрдим артадыр.
Мən сənə дедим кəл кедəк,
Сən нијə дедиң ертəдир?

1912

М. Ф. Ахундов адын
Азәрбајҗан Республика
КІТАБХАНАСЫ

ТҮЛКҮ ВӘ ГУРД

Түлкү кезәндә жыхылыб нақаһан
Бир гујуја дүшмүш иди бир заман.
Торпаға сүртмүшдү үзүн, һәм көзүн,
Гуртара билмәзди өлүмдән өзүн.
Дүшдү гәзадан ора гурлун јолу,
Бахды ки, көрсүн гују бошдур, долу?
Түлкү ону көрдү, салам ејләди,
Ағлады, јалварды белә сөјләди:
— Гурд ләлә, сәндән едирәм илтимас,*
Сән мәни бу тәһлүкәдән гыл хилас.
Гурд деди: — Чох-чох јанырам һалына,
Хатирим ашифтәдир** әһвалына.
Билмирәм ахшам едәчәксән нечә?
Сүбһ ачаһагсан нә сајаг бу кечә?
Түлкү деди: — Чох сағ ол, еј гурд ләлә,
Бош данышыгдан нә јетәр һасилә?
Сән белә һәрқаһ мәнә гәмхар исән,
Һалыма рәһмин кәлиб ағлар исән,
Бир гәдәр ип тап мәнә, гыл илтифат***
Вер мәнә бир нөв исә бурдан ничат.
Јохса ки, етмәз гуру сөз иктифа,****
Иш кәрәк олсун, нә әбәс иддиа.

* Хаһиш

** Нараһат

*** Хејирхаһлыг, јахшылыг

**** Кифәјәт етмә, тә'мин олунма

КИТАБЫН ИЧИНДӘКИЛӘР

Јај сәһәри	3
Чүчәләр	4
Гарангуш балалары	5
Јаз	6
Гушлар	7
Ајы вә арылар	8
Ајы вә шир	9
Илк баһар	10
Көч	12
Ики ушаг	13
Тәнбәл	14
Бағча	15
Гары вә гуллуғчулары	16
Ики дана	17
Түлкү вә гурд	18

МОИ ПЕРВЫЕ КНИГИ

Аббас Сиххат

СТИХИ

(На азербайджанском языке)

Тәртіб едәни: *Х. Мусажева*. Редактору *Илјас Тапдыг*. Рәссамы
Г. Салмиков. Бәдин редактору *Ә. Мәммәдов*. Техники редактору
Р. Әһмәдов. Корректору *М. Әлијева*.

Дыгылжаға верилмиш 18/XI-1967-чи ил. Чапа имзаланмыш 2/III-68-чи
ил. Кағыз форматы 70×108^{1/2}. Чап в. 0,86. Учот. нәшр. в.0,7. Сифа-
риш № 1248. Тиражы 10000. Гижмәти 5 гәп.

Азәрбајҹан ССР Назирләр Совети јанында Мәтбуат Комитәси
«Кәңчлик» Нәшријјаты. Бақы, һүсү һачыјев күчәси, 4.
26 Бақы комиссары адына мәтбәә. Әли Бајрамов күчәси, 3.

5 гэн.

Агф 111173

